

Тернопільська академія народного господарства

Данилюк Ірина Вадимівна

УДК: 336.027.

**Фінансовий аналіз в аудиторській діяльності:
проблеми методики**
(на прикладі підприємств пивоварної промисловості)

Спеціальність 08.06.04. — Бухгалтерський облік, аналіз та аудит

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Тернопіль — 2000

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі аудиту Тернопільської академії народного господарства Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник — доктор економічних наук, професор

Гуцайлюк Зіновій Володимирович
Тернопільська академія народного господарства,
завідувач кафедри аудиту, проректор з наукової роботи

Офіційні опоненти — доктор економічних наук, професор

Усач Богдан Федорович
Львівська комерційна академія,
професор кафедри аудиту

– кандидат економічних наук, професор,

Федорович Роман Володимирович
Тернопільська академія народного господарства,
директор інституту економіки і управління

Провідна установа – Київський національний економічний університет,
кафедра бухгалтерського обліку і аудиту
в промисловості, Міністерство освіти і науки України, м. Київ

Захист відбудеться 20 квітня 2000 р. о 10 год. на засіданні спеціалізованої вченої Ради Д
58.082.01 в Тернопільській академії народного господарства за адресою: 46004, м. Тернопіль, вул.
Львівська № 11, ауд. № 1300.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Тернопільської академії народного
господарства.

Автореферат розісланий 17 березня 2000 р.

Вчений секретар спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук, доцент

З. В. Задорожний

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. В умовах реформування економіки України одним із головних завдань є перебудова господарського механізму та вдосконалення системи управління на всіх рівнях. Нині значні зміни відбуваються у фінансових відносинах, формах власності, а також у системі фінансового контролю. Необхідність побудови нових економічних відносин передбачає створення нової форми контролю – аудиту, і тому розвиток економіки України неможливо уявити без участі в ньому висококваліфікованих аудиторів. На етапі становлення соціально-орієнтованої ринкової економіки одне з головних завдань аудиторського контролю – надання допомоги власникові для визначення максимально об'єктивної оцінки економічної інформації та використання її для своєчасного прийняття управлінських рішень.

Більшість такої інформації, за досвідом зарубіжних країн, формує і надає аудитор. У той же час високоякісну обробку економічної інформації, яку формують за даними обліку та бухгалтерської звітності, проводить аудитор на основі використання методики фінансового аналізу.

Більшість фахівців і підприємців України досі не навчилися достатньо широко використовувати результати фінансового аналізу. Бухгалтерія метою своєї основної роботи вважає фінансову звітність. Однак в європейській та американській літературі з бухгалтерського обліку автори ототожнюють бухгалтерську й аналітичну працю, а сам бухгалтерський облік вважають постачальником інформації для аналізу.

Результати проведення фінансового аналізу можуть бути корисними для великого кола користувачів. Разом з тим, перебудова економіки вимагає нових підходів до оцінки його методик. Історично склалося так, що з переходом до ринкових відносин фінансовий аналіз швидко був засвоєний теоретично і перетворений в ізольовану прикладну дисципліну. Проте алгоритм його проведення в різних варіантах становить основу методів роботи багатьох суб'єктів підприємництва та державних контролюючих органів. Часто аудиторські фірми виконують замовлення підприємств на проведення тільки фінансового аналізу.

Таким чином, проблеми, які досліджує автор даної дисертації, в нашій країні лише набувають актуальності.

Хоча слід відзначити, що проблеми фінансового аналізу з різною широтою досліджуються в працях зарубіжних учених-економістів: Х. Андерсона, В. Г. Артеменка, М.І. Баканова, П. С. Безруких, П. П. Герасименка, О. В. Єфимової, В. В. Ковальова, Д. Колдуелла, М. Н. Крейнина, Є. В. Негашева, В. Ф. Палія, Є. Ф. Стоянова, Є. С. Стоянової, А. Д. Шеремета та інших. Серед вітчизняних учених ця проблема знайшла відображення в наукових працях М. Т. Білухи, Б. І. Валуєва, З. В. Гуцайлюка, А. М. Кузьмінського, М. В. Кужельного, Б. М. Литвина, Ю. Я. Литвина, Є. В. Мниха, С. І. Шкарабана, І. Г. Яремчука та інших.

Аналізуючи різні західні літературні джерела з питань фінансового менеджменту, особливо американські, ми прийшли до висновку, що його методи та прийоми важко адаптуються у нашій практиці. Проте принципи і підходи західних учених-економістів безумовно необхідно вивчати.

При проведенні нашого дослідження врахований досвід вітчизняних і зарубіжних науковців, які зробили значний внесок у розвиток і становлення аудиту, а саме: В. Д. Андрєєва, М. Т. Білухи, Б. І. Валусєва, З. В. Гуцайлюка, С. Я. Зубілевич, М. В. Кужельного, А. М. Кузьмінського, Є. В. Мниха, В. С. Рудницького, Я. В. Соколова, В. В. Сопка, В. П. Суйця, А. Д. Шеремета, О. О. Терехова, А. Аренса, М. Бениса, Р. Дамари, Д. Р. Кармайка, Дж. К. Лоббека, Дж. К. Лембдена, К. Р. Робертсона, Д. Стоуна, Д. Таргета, К. Хитчинга, Р. Н. Холта та інших.

У найновіших працях російські науковці М. І. Баканов і А. Д. Шеремет. аудит і фінансовий аналіз вважають підсумком аудиторської праці. Враховуючи відзначену вище актуальність розвитку аудиту, в нашому дослідженні обґрунтована необхідність використання методики фінансового аналізу для проведення аналітичних процедур на стадії планування та проведення аудиту, а об'єктивна необхідність удосконалення методики фінансового аналізу, його подальшого використання в аудиторській діяльності зумовили вибір теми дисертації, її актуальність, мету, структуру та головні напрями дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Тернопільської академії народного господарства і належить до державно-бюджетної теми “Дослідження та розробка науково-методичних основ організації фінансового контролю в Україні”, номер державної реєстрації 0197U012448.

Мета та завдання дослідження. Основна мета дисертаційного дослідження полягає в узагальненні досвіду планування та організації роботи на ринку аудиторських послуг і в науковому обґрунтуванні необхідності застосування фінансового аналізу в аудиторській практиці, а також удосконаленні методики фінансового аналізу з метою оцінки фінансово-господарської діяльності підприємств у сучасних умовах для забезпечення стабільності їх розвитку. Виконання поставленої мети передбачило постановку і розв'язання в роботі таких основних завдань:

- дослідити місце та роль фінансового аналізу й аудиту, предмет та об'єкти дослідження, значення їх у системі управління фінансовою діяльністю;
- уточнити класифікацію прийомів і показників фінансового аналізу, з урахуванням умов перехідного періоду;
- удосконалити методику фінансового аналізу в умовах переходу до ринкових відносин;
- дати класифікацію та обґрунтувати необхідність застосування аналітичних процедур під час проведення аудиту;
- визначити роль і місце фінансового аналізу в аудиторській діяльності.

Наукова новизна отриманих результатів:

- розкрито теоретичні основи понять "фінансовий аналіз" та "аудит" як бази для прийняття управлінських рішень;
- визначено роль і місце фінансового аналізу в аудиторській діяльності;
- визначено підходи до розробки вдосконаленої класифікації основних прийомів і показників при проведенні фінансового аналізу;
- запропоновано вдосконалену методику фінансового аналізу з метою використання його результатів в аудиторській діяльності;
- розроблено форму звіту про рух грошових коштів, обгрунтовано доцільність використання даних, отриманих на основі її аналізу (враховуючи зарубіжний досвід для подальшого проведення аудиту цих коштів);
- вироблено модель проведення аналітичних процедур під час аудиторської перевірки в умовах реформування економіки;

Практичне значення отриманих результатів.

Запропоновано використання результатів дослідження як на теоретичному, так і практичному рівнях, вироблено рекомендації, що можуть бути запроваджені в практику роботи аудиторських фірм в Україні. Методику фінансового аналізу може використати будь-який аналітик на підприємстві. Основні положення дисертаційної роботи використовують у навчальному процесі Тернопільської академії народного господарства. Окремі рекомендації та пропозиції впроваджені у практику роботи аудиторсько-консультаційної фірми "Орієнтир ЛТД", аудиторських фірм "Консул", "Контролінг-95", а також ВАТ "Опілля".

Особистий внесок здобувача:

- визначено місце фінансового аналізу й аудиту в системі управління фінансовою діяльністю;
- запропоновано рекомендації для вдосконалення інформаційної бази фінансового аналізу й аудиту;
- вдосконалено методику фінансового аналізу з урахуванням ринкових умов господарювання;
- визначено необхідність та порядок використання аналітичних процедур при проведенні аудиторської перевірки ;
- обгрунтовано необхідність застосування фінансового аналізу для проведення аналітичних процедур на етапі планування та проведення аудиторської перевірки.

Апробація результатів дисертаційного дослідження.

Основні результати дисертаційного дослідження відображені у восьми публікаціях. Деякі пропозиції дисертаційної роботи автор доповів на міжнародних науково-практичних конференціях "Проблеми удосконалення бухгалтерського обліку в умовах ринкової економіки" (м. Полтава, 1999 р.), "Проблеми обліку та аудиту за умов нестабільної економіки" (м. Хмельницький, 1999 р.).

Публікації. За результатами наукових досліджень опубліковано 8 наукових праць загальним обсягом 4,9 друкованого аркуша, з них належить автору – 3,15 д.а.

Структура та обсяг роботи. Дисертаційна робота викладена на 195 сторінках, складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел у кількості 190 найменувань, має 12 таблиць, 8 рисунків, 17 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність вибраної теми, визначені мета й основні завдання, об'єкти дослідження, наукова новизна і практичне значення розроблених рекомендацій.

У *першому розділі* – “Теоретичні основи фінансового аналізу і аудиту” – розкрито зміст ринкової переорієнтації не тільки господарського механізму, а й усієї системи управління.

Наукова теорія управління стала ще актуальнішою в період переходу до ринкових умов господарювання. Вона, перш за все, характеризується складністю функцій і принципів, які розкривають зміст процесу управління. Фінансовий аналіз пронизує всі функції управління і займає важливу роль у приведенні системи управління фінансовою діяльністю у відповідність із складними завданнями керівництва виробництвом в умовах ринкової економіки. Його результати використовують як інформаційний та рекомендаційний матеріал при обґрунтуванні й прийнятті управлінських рішень.

Дослідження різних джерел підтверджує, що економічний аналіз класифікують за різними ознаками. Головною ознакою цих класифікацій є комплексне системне дослідження економічних явищ і процесів, фактів і причин, що їх зумовлюють. Характерною ознакою класифікації фінансового аналізу є об'єктивна оцінка виробничо-фінансової діяльності підприємств та стабільності їх становища на ринку, діагностика та пошук резервів і можливої їх мобілізації у поточному й перспективному періодах.

У зв'язку з реформуванням економіки спостерігається поділ бухгалтерського обліку на дві галузі: фінансовий та управлінський. Подібний поділ відбувся і в аналізі господарської діяльності. Вид останнього залежить від організації, об'єктів та методів у прийнятті управлінських рішень. Аналіз господарської діяльності, який створений на використанні тільки облікової інформації, має назву фінансовий аналіз.

З одного боку, фінансовий аналіз є прерогативою вищої ланки управлінських структур підприємства, здатних вплинути на формування фінансових результатів та потоки грошових коштів. З іншого боку, це процес, який ґрунтується на вивченні даних про фінансовий стан та результати діяльності підприємства у минулому з метою оцінки майбутніх перспектив.

Автор вважає, що виходячи зі значимості фінансового аналізу на сучасному етапі реформування економіки, можна зробити висновки про необхідність його подальшого розвитку.

Важливим елементом інфраструктури в ринкових умовах господарювання є аудиторська діяльність.

Виникнення незалежного аудиторського контролю в умовах роздержавлення власності, її приватизації, корпоратизації, акціонування зумовлено економічними потребами формування ринкових відносин в Україні. Крім того, необхідність виникнення аудиту спричинена потребою у високоякісній обробці інформації з метою розуміння, оцінки та результативного використання останньої користувачами.

У зв'язку з виникненням аудиту з'явилися нові напрямки фінансового аналізу підприємства. Йдеться про його використання для оцінки облікової та іншої економічної інформації шляхом вивчення реально існуючих зв'язків і взаємозалежностей між показниками виробничої та фінансової діяльності, з метою прийняття управлінських рішень та розробки різних пропозицій на стадії управління фінансовою діяльністю підприємства.

Основним джерелом інформації про діяльність підприємства є бухгалтерська (фінансова) звітність, яка до 1.01.2000 р. включала до свого складу баланс, звіт про фінансові результати та звіт про фінансово-майновий стан. З 1.01.2000 р. вступили в дію Закон України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" та Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, згідно з якими річна фінансова звітність складається з наступних частин: баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал та примітки до звітів. Однією з головних рис звітності в умовах реформування економіки повинна бути орієнтація на користувача.

На основі проведених досліджень та вивчення практичного досвіду використання економічної інформації дозволило автору згрупувати користувачів інформації у певні групи (див. табл. 1).

Якість проведення аудиторської перевірки в значній мірі залежить від якості інформаційної бази. На основі проведених досліджень, вивчення вітчизняного і зарубіжного досвіду в дисертації приведена порівняльна характеристика бухгалтерської звітності закордонних країн та звітності України. В дослідженні дано пропозиції щодо її вдосконалення та застосування.

*Таблиця 1.***Користувачі інформації**

Дослідження, які провела автор, показують, що роль фінансового аналізу в системі управління фінансовою діяльністю під час реформування економіки значно зростає. Тому запропоновано шляхи вдосконалення методики фінансового аналізу для проведення високоякісної аудиторської перевірки. Раціональна і правильна побудова інформаційної бази дає змогу отримати потрібні результати та сприяти розширенню і розвитку бізнесу підприємства.

У *другому розділі* – “Оцінка методики фінансового аналізу підприємств та напрямки її вдосконалення” обгрунтовані напрямки вдосконалення методики аналізу фінансового стану й фінансових результатів. Такий розподіл має логічний зміст, якщо взяти до уваги джерела, з яких отримують інформацію про діяльність підприємства в межах цих двох напрямків.

В основу методики аналізу фінансового стану, яку запропоновано застосувати на практиці, покладено порівняльний аналітичний баланс (табл. 2), що дає змогу визначити загальну оцінку фінансового стану товариств.

Порівняльний аналітичний баланс вигідний тим, що він виявляє розміри та глибину змін, які відбуваються протягом періоду, котрий аналізують, показує причини змін. Тобто, він узагальнює, зводить в єдину таблицю всі показники, а також дозволяє систематизувати розрахунки і подати їх наглядно.

У зв’язку з нововведенням з 1.01.2000 р. баланс матиме три розділи активу та п’ять розділів пасиву. Відтепер його структуру приведено у повну відповідність з рівнянням, яке використовують у міжнародній практиці: $\text{активи} = \text{капітал} + \text{зобов’язання}$.

Крім того, для наочного відображення структури і динаміки фінансового стану автор пропонує використовувати стовпчикові діаграми (див. рис. 1), які отримують на основі порівняльного аналітичного балансу. За їх допомогою аудитор може побачити співвідношення між розділами і статтями балансу.

Автор вважає, що завдяки діаграмі сприймаються безпосередньо якісні особливості фінансового стану.

Одним із головних показників, який характеризує економічний стан підприємства, є його фінансова стійкість. Вона залежить від багатьох чинників: галузі, структури продукції, розміру статутного капіталу, стану майна, фінансових ресурсів тощо.

*Таблиця 2****Порівняльний аналітичний баланс***

Автор вважає, що фінансова стійкість будь-якого підприємства характеризується такими чотирма типами фінансових ситуацій: абсолютна стійкість фінансового стану, коли власні кошти авансують в оборотні засоби; нормальна стійкість фінансового стану – основні та матеріальні оборотні засоби покривають не тільки власними оборотними коштами, а ще й довготерміновими позиками; нестійкий фінансовий стан, коли основні й матеріальні оборотні засоби покривають, крім власних джерел та довгострокових позик, ще й короткостроковими позичковими коштами; кризовий фінансовий стан, коли не вистачає власних і позичених коштів для покриття навіть оборотних засобів.

Актив**Пасив*****Рис. 1. Діаграма фінансового стану ВАТ “Бровар”.***

При оцінці фінансового стану автор використовує показники ліквідності, що показують платоспроможність підприємства не тільки в дану мить, а й у випадку надзвичайних ситуацій.

Даний підхід дозволяє обгрунтовано провести дослідження фінансового стану товариств у період реформування економіки України.

Кінцевим фінансовим результатом підприємства був балансовий прибуток, який включав у себе до 1.01.2000 р. прибуток від реалізації товарної продукції (робіт, послуг), прибутки (збитки) від іншої реалізації, сальдо позареалізаційних доходів і збитків. Як визначає Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 3, прибуток складається з прибутку від звичайної та надзвичайної діяльностей. Перший вид прибутку охоплює прибуток від основної діяльності (операційної) та іншої діяльності (фінансової та інвестиційної). Основну частину балансового прибутку становив прибуток від реалізації продукції, який залежав від багатьох чинників. Автор розглянула методику факторного аналізу прибутку і дослідила чинники, що мали вплив на збільшення або зменшення прибутку.

У дисертації аргументована необхідність проведення аналізу руху грошових коштів, на основі якого можна оцінити необхідність залучення додаткового капіталу або спроможність товариств розрахуватися власним капіталом за короткострокові зобов'язання.

За методикою, яку запропонувала автор, дана оцінка результатів діяльності товариств, котрі вона досліджує. При аналізі впливу окремих чинників на результати діяльності можна розробити

систему організаційно-технічних та економічних заходів, спрямованих на підвищення рентабельності виробництва продукції.

У *третьому розділі* – “Використання фінансового аналізу в аудиторській діяльності підприємств” визначені види аналітичних процедур та організаційно-методичні підходи їх застосування в аудиті; запропоновано використання методики фінансового аналізу для проведення аудиту на стадії планування (а також під час проведення аудиторської перевірки); розкрито роль і місце фінансового аналізу в аудиторській діяльності.

До того, як Аудиторська Палата України затвердила національні нормативи аудиту, єдиного підходу до визначення поняття “аналітичні процедури” не існувало. Національні нормативи аудиту № 14, 16, які були затверджені 01.01.1999 р., вирішили проблему змістовного наповнення означеної категорії. В дисертації доведено, що аналітичні процедури в аудиті використовують, з одного боку, як доказові процедури на стадії перевірки по суті, з іншого – як засіб привернення уваги аудиторів під час планування і проведення завершальної стадії.

Серед методів проведення аналітичних процедур автор виділяє: метод галузевого порівняльного аналізу (порівняння фінансових показників із середньогалузевими даними); метод порівняння фактичних і планових показників (полягає у вивченні аудитором змісту та порядку складання кошторису витрат і подальшого детального тестування фактичних показників); метод порівняння звітних даних клієнта за кількома періодами (який полягає у вивченні аудитором відхилень за обраними показниками).

У цьому розділі роботи розглянуті взаємозв’язок та взаємозалежність фінансового аналізу і аудиту. Автор провела дослідження вітчизняної та зарубіжної літератури, на основі чого запропоновано використовувати фінансовий аналіз в аудиторській діяльності у двох напрямках: перший – як метод дослідження фінансового механізму підприємства, процесів формування і використання ресурсів, другий – як вид послуг аудитора керівництву підприємства про фінансовий стан з метою визначення стратегії його розвитку.

Автор вважає, що перед безпосереднім проведенням аналізу аудитор визначає його мету і завдання та розробляє програму, яка складається з наступних етапів:

- вибір прийомів та методів фінансового аналізу для досягнення поставлених завдань;
- визначення інформаційної бази аналізу;
- встановлення оптимальних критеріїв при прийнятті рішень у випадку виявлення непередбачених відхилень.

Використання фінансового аналізу в аудиторській практиці не дає відповіді на абсолютно всі питання, однак він сприяє перетворенню даних у корисну інформацію для користувачів, його використовують як засіб відбору інформації, як інструмент прогнозування майбутніх фінансових

умов і результатів, і, нарешті, він створює системну й обґрунтовану базу для прийняття управлінських рішень.

У дисертаційному дослідженні визначена наступна мета аналізу в аудиті:

- визначення суті та змісту ділової активності клієнта;
- оцінка фінансово-господарських перспектив його функціонування у майбутньому;
- виявлення зон можливих навмисних та ненавмисних помилок у зовнішній звітності клієнта.

ВИСНОВКИ

Проведені в дисертації дослідження спрямовані на вдосконалення методики фінансового аналізу в аудиторській діяльності й дозволили нам зробити такі висновки:

1. Перехід до ринкової економіки вимагає нових підходів до управління. На перший план виходять економічні, ринкові критерії ефективності, підвищуються вимоги до гнучкості управління. Економічне середовище нині досить нестабільне. Науково-технічний прогрес і динаміка зовнішнього середовища змушують сучасні підприємства перетворюватись на дуже складні системи. Для забезпечення управління такими системами необхідні нові методи, які б відповідали складності зовнішнього та внутрішнього середовища підприємств. Зміни підходів до управління зумовлюють вибір оптимальних форм і методів застосування аналізу.

2. Ефективність прийняття рішень, які гарантують фінансову стійкість будь-якого підприємства, раціональне формування і використання своїх можливостей зумовлені якістю та своєчасністю інформації, призначеної для потреб контролю і управління.

Рекомендації для формування інформаційної бази фінансового аналізу мають основою вироблення вимог, які фахівці ставлять до інформації, котру аудитор використовує (своєчасність, достовірність, точність тощо).

У дисертаційному дослідженні доведено, що фінансовий аналіз є основним джерелом економічної інформації про господарюючий суб'єкт.

3. Для комплексної та об'єктивної оцінки фінансового стану пивоварних підприємств доцільно використовувати систему абсолютних і відносних показників.

4. Перехід України до ринкових взаємовідносин вимагає нового підходу до оцінки фінансово-господарської діяльності підприємств (аналізу фінансового стану і результатів діяльності). Перебудова економічних відносин галузі потребує вдосконалення методики фінансового аналізу з метою виявлення резервів поліпшення фінансової стійкості та платоспроможності.

5. Найповнішу і найглибшу інформацію про загальний фінансовий стан і його динаміку можна отримати за допомогою побудови на основі бухгалтерського балансу спеціальної таблиці –

порівняльного аналітичного балансу. Порівняльний аналітичний баланс є основою методики аналізу фінансового стану. Він дає загальну картину всіх змін в абсолютних і порівняльних величинах статей балансу. Привілеєм даної методики є її гнучкість. Вона може бути використана в умовах реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів, що дає змогу виявити резерви поліпшення фінансового стану будь-яких підприємств.

6. Для об'єктивної оцінки фінансових можливостей ВАТ в умовах реформування ринкових взаємовідносин логічно буде використовувати удосконалену нами методику проведення фінансового аналізу, максимально зорієнтовану на використання інформаційної бази нової бухгалтерської звітності.

7. Використання інформації, що міститься у "Звіті про джерела та використання запасів", для аналізу потоку грошових коштів дозволяє проаналізувати раціональність їх витрачання.

8. Розроблені нами методологічні підходи застосування аналітичних процедур під час аудиторської перевірки дозволять уточнити перелік операцій на стадії планування аудиту.

9. Фінансовий аналіз в аудиті, залежно від мети, може використовуватись у двох аспектах: як засіб отримання аудиторських свідчень, і як супутній вид послуг.

На підставі проведеного дослідження автор прийшла до висновку, що фінансовий аналіз – необхідна і суттєва ланка в аудиті фінансово-господарської діяльності. Він допомагає не тільки перетворенню економічної інформації у доступну для розуміння форму, а й ефективно і високоякісно дослідити фінансово-господарську діяльність підприємств в умовах переходу до ринкових взаємовідносин.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ ВІДОБРАЖЕНІ В ТАКИХ ПУБЛІКАЦІЯХ:

1. Данилюк І. В. Аудит інвестицій. // Тези доповідей науково-практичної конференції молодих вчених "Облік та аудит: сучасний стан та перспективи розвитку". –Тернопіль. – 1997. – 0,2 д. а.
2. Данилюк І. В. Класифікація прийомів та показників фінансового аналізу // Науковий журнал "Вісник Тернопільської академії народного господарства". – Тернопіль. – 1999. – № 12, Спецвипуск. – 0,5 д. а.
3. Данилюк І. В., Прибега І. Є. Фінансовий аналіз і оцінка інвестиційного проекту // Наукові записки. ТАНГ. – Тернопіль. – 1999. – 0,3 д. а., у т. ч. автора – 0,15 д.а.
4. Данилюк І. В. Фінансовий аналіз в аудиторській практиці. Проблеми обліку та аудиту за умов нестабільної економіки // Збірник наукових праць. – Хмельницький. – 1999. – 0,3 д. а.

5. Данилюк І. В. Финансовый анализ и аудит. Их взаимосвязь. // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції "Проблеми удосконалення бухгалтерського обліку в умовах ринкової економіки". – Полтава. – 1999. – 0,2 д. а.
6. Мех Я. В., Глух В. М., Щирба М. Т., Данилюк І. В., Тріль С. Р. // Методичні рекомендації до виконання дипломних і курсових робіт для студентів спеціальності 7.050.106 "Облік і аудит", з курсу "Аудит". – Тернопіль, ТАНГ. – 1999. – 2,2 д. а., в т.ч. автора – 0,6 д.а.
7. Данилюк І. В. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу. // Науковий журнал "Вісник Тернопільської академії народного господарства". – Тернопіль. – 1999. – № 6. – 0,6 д. а.
8. Данилюк І. В. Фінансовий аналіз у прийнятті управлінських рішень. // Придніпровський науковий вісник. – Дніпропетровськ. – 1998. – № 104 (171). – 0,6 д. а.

АНОТАЦІЯ

Данилюк І. В. Фінансовий аналіз в аудиторській діяльності: проблеми методики (на прикладі підприємств пивоварної промисловості). – рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.06.04. Бухгалтерський облік, аналіз і аудит. – Тернопільська академія народного господарства. – Тернопіль, 2000 р.

Автор захищає рукопис кандидатської дисертації, яка містить теоретичні, методичні і практичні питання щодо вдосконалення методики фінансового аналізу та його застосування в аудиторській діяльності.

Дисертація присвячена питанням визначення місця та ролі фінансового аналізу й аудиту в системі управління. В ній запропонована вдосконалена методика фінансового аналізу, яка пристосована до вимог ринкової економіки, а також використання її в аудиторській перевірці з метою оцінки фінансово-господарської діяльності підприємств. Дана методика спрямована на виявлення резервів і забезпечення стабільності у період становлення економіки. Запропоновані рекомендації щодо використання аналітичних процедур під час аудиторської перевірки.

Ключові слова: 1. аудит, 2. аналітичні процедури, 3. аудиторські докази, 4. об'єкт фінансового аналізу, 5. фінансова звітність.

АННОТАЦИЯ

Данилюк И. В. Финансовый анализ в аудиторской деятельности: проблемы методики (на примере предприятий пивоваренной промышленности). – рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата экономических наук по специальности 08.06.04. Бухгалтерский учет, анализ и аудит. – Тернопольская академия народного хозяйства. – Тернополь, 2000 г.

Защищается рукопись кандидатской диссертации, которая содержит теоретические, методические и практические вопросы относительно усовершенствования методики финансового анализа и его применения в аудиторской деятельности.

Диссертация посвящена вопросам определения места и роли финансового анализа и аудита в системе управления. В ней усовершенствована методика финансового анализа, приспособленная к требованиям рыночной экономики, а также использования ее во время проведения аудиторской проверки с целью оценки финансово-хозяйственной деятельности предприятий. Данная методика направлена на выявление резервов и обеспечения стабильности в период становления экономики. Кроме того, даны рекомендации относительно использования аналитических процедур во время аудиторской проверки.

Ключевые слова: аудит, аналитические процедуры, аудиторские доказательства, объект финансового анализа, финансовая отчетность.

ANNOTATION

Danyluk I. V. Financial analysis in audit activity: The methods problems (on the example of brewing industry enterprises).

Thesis for the scientific Title of Economic Science Candidate according to the speciality 08.06.04 “Accounting, analysis and audit”. Ternopil Academy of National Economy, Ternopil. 2000.

Candidate Manuscript is defended, that contains theoretical, methodical and practical problems concerning methods improving of financial analysis and its usage in audit activity. One of the main tasks is the reconstruction of economic mechanism and management system improvement at all levels on the stage of Ukraine’s economics reforms. Great changes are taking place in finance relations, property forms and in the system of financial control the historical necessity of new economic relations construction foresees the creation of the new control form-audit. One of the main tasks of the audit control is the help to estimate the economic information maximally and objectively for the owner and use it for management solution adoption in time on the stage of socially-oriented economics formation.

Such information, as the experience of foreign countries shows, is formed and given by an auditor. The auditor fulfills the qualitative working up of economic information, that is in accounting papers, using financial analysis.

The thesis is devoted to the problems of finance analysis role and place defining, and their interconnections.

The economics reconstruction needs new approaches to financial analysis methods estimation. It happened to be historically, that with the transition to market relations, financial analysis found its way as the theoretical science and was transformed into applied discipline. But the algorithm of its conducting in different variants comprises the work methods basis of many enterprising subjects and state control bodies. Audit firms often fulfill enterprises orders for financial analysis carrying.

The necessity of financial analysis methods improvement and proposals towards its usage in audit activity are understandable, taking into consideration the demands of market relations formation.

As a result of conducted investigation such notions as “analytical procedures”, and their usage during audit control are defined.

Among the methods of analytical procedures carrying out the methods of sectoral comparative analysis, practical and planned indices comparison and the method of client’s reported data comparison on several periods are stressed by the author.

Application of the financial analysis in auditing does not respond all the questions. But it helps to transform the data into the information important for the clients. It is used as means of information selection, as an instrument of the future financial conditions and results forecasting and, at last, it creates systematic and wellgrounded base for making the managerial decisions. In the dissertation research the aim of analysis in auditing is determined as follows: analysis of the client’s business activity, assessment of financial and economic prospects of the enterprise functioning in the future, revealing of zones of intentional and non-intentional mistakes in the clients external reporting.

Some results of the research are used effectively by the following auditing companies: “Orientyr Ltd” Auditing and Consultative Company, “Consul” Auditing Company, “Controlling-95”, “Opillya” Public Joint-Stock Company.

Besides, the basic statements of the dissertation are used in educational and methodical process of the Ternopil Academy of National Economy.

The main statements of the dissertation are reflected in reports at the international scientific and practical conference “Problems of improving accounting under the circumstances of market economy” (Poltava, 1999), in the collection of reports of the scientific and practical conference of young scientists “Accounting and audit: current situation and perspectives of the development” (Ternopil, 1997), at the International scientific practical conference “Problems of investment support of our country’s producer” (Chmelnytsky, 1999).

The dissertation covers 195 pages, consists of Introduction, three Parts, Conclusions, List of Literature which contains 190 literary sources, 12 tables, 8 pictures and 17 addenda.

The key terms: audit, analytical procedures, auditing arguments, object of financial analysis, financial report.

